

RIIGIKANTSELEI

EESTI TEGEVUSKAVA AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUSES OSALEMISEL 2018–2020

Tallinn, 2018

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS	3
2.	SENISED TEGEVUSED AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUSES	4
3.	TEGEVUSKAVA KOOSTAMISE PROTSESS	6
4.	EDASINE TEGEVUSKAVA	7
	Prioriteet: avatud ja kaasav poliitikakujundamine	7
	Lubadus 1: Kaasamise ja läbipaistvuse suurendamine poliitikakujundamisel	8
1.1.	Läbipaistvat ja kaasavat poliitikakujundamist toetav infotehnoloogia	8
1.2.	Kaasava, teadmispõhise ja kodanikukeskse poliitikakujundamise protsessi kujundamine ja oskuste arendamine	9
1.3.	Riigikogu tegevuse avatuse ja läbipaistvuse suurendamine	11
	Lubadus 2: Kaasamise ja läbipaistvuse suurendamine kohalikus omavalitsuses	13
2.1.	Avatud valitsemise tegevuskava väljatöötamine ja tegevuste juurutamine kohalikus omavalitsuses	13
2.2.	Kohalike avalike teenuste tasemete analüüsi tulemuste lihtne ja kasutajasõbralik esitamine	14
	Lubadus 3: Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine üldhariduses	16
3.1.	Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine üldhariduses	16
5.	Tegevuskava elluviimine	17

1. SISSEJUHATUS

Avatud valitsemise partnerlus (AVP¹) on rahvusvaheline algatus, et suurendada avaliku võimu teostamise avatust, läbipaistvust ja kodanikukesksust ning kasutada selleks uusi tehnoloogiaid. Algatuses osalevate riikide arv on kasvanud 76ni, kes kõik võtavad endale kohustuse järgida avatud valitsemise põhimõtteid ja töötavad koostöös vabaihendustega välja konkreetse tegevuskava, mille koostamise ja elluviimise jälgimiseks on ette nähtud nii riigisisene kui ka rahvusvaheline seire.

Siinse, Eestile neljanda tegevuskava koostamist vedas valitsusasutuste, Riigikogu, kohaliku omavalitsuse üksuste ja vabaihenduste koordineeriv kogu. AVP 2018–2020 tegevuskava jätkab kaasava ja läbipaistva poliitikakujundamise suunaga, mis on olnud Eesti prioriteediks kõikides tegevuskavades.

Tegevuskava eesmärkideks on suurendada kaasamist ja läbipaistvust poliitikakujundamisel nii riigi kui ka kohalikul tasandil. Selleks valmistatakse ette kaasavat poliitikakujundamist toetava uue eelnõude infosüsteemi lähteülesanne ning toetatakse kaasamise varasemaks ja sisulisemaks muutmist koolituste ja nõustamisega. Kohalikul tasandil toetatakse avatud valitsemise tegevuskavade väljatöötamist ja rakendamist ning avalike teenuste tasemete võrdleva kasutajasõbraliku avaliku vaate loomist. Varasemast jätkatakse Riigikogu avatuse suurendamisega, samuti arendatakse osalusdemokraatiat edasi koolihariduses.

Avatud valitsemise põhimõtete rakendamist toetavad ka teised arengu- või tegevuskavad, milles ettenähtud tegevusi AVP tegevuskava ei kajasta. Korruptsiooni ennetamist juhitakse eraldi korruptsioonivastase strateegia² kaudu. Kodanikuühiskonna arengukavaga panustatakse tegutsemisvõimekate ja ühiskondlikult aktiivsete elanike võimestamisse. Haldusvõimekuse arendamisel ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamisel keskendutakse poliitikakujundamise võimekuse suurendamisele, sh toetatakse riigiteenistujate, sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste partnerite võimekust. Õiguspoliitika arengusuunad näevad ette õigusloome kvaliteedi standardi, sh kaasamise ja õigusaktide mõjude analüüsi miinimumnõuded.

---

¹ Ingl. k. Open Government Partnership (OGP), <http://www.opengovpartnership.org/>

² <http://www.korruptsioon.ee/et/korruptsioonivastane-tegevus-eesis/korruptsioonivastane-strateegia-2013-2020>

2. SENISED TEGEVUSED AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUSES

Eesti prioriteedid avatud valitsemise edendamisel on olnud kõikides tegevuskavades sarnased – avatud ja kaasav poliitikakujundamine on olnud alati fookuses. Varem on rõhku pandud ka kodanikukesksetele avalikele teenustele ja avaliku raha kasutamise läbipaistvusele.

Joonis 1: AVP tegevuskavade prioriteedid ja lubadused

2012–2014	2014–2016	2016–2018	2018–2020
Avalike teenuste arendamine	Kodanikust lähtuv avalike teenuste kujundamine ja osutamine	Kodanikukesksed avalikud teenused	
<ul style="list-style-type: none"> Avalike e-teenuste arendamine Riigi infovarade andmine avalikku kasutusse 	<ul style="list-style-type: none"> Parandada avalike teenuste arendamise ja osutamise kvaliteeti Kasutada laialdaselt avaandmeid 	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada kasutajate osalust avalike teenuste kujundamisel ja arendamisel 	
<ul style="list-style-type: none"> Poliitika kujundamise suurem avatus ja ettenähtavus 	Kodanikke kaasavad ja avatud poliitikakujundamise protsessid	Avatud ja kaasav poliitikakujundamine	Avatud ja kaasav poliitikakujundamine
	<ul style="list-style-type: none"> Parandada poliitikakujundamises osalemise võimalusi Parandada osalemiseks tervikliku info kättesaadavust Tõsta valitsusasutuste ja valitsusväliste partnerite suutlikkust koostööd teha, huvirühmi kaasata ja osaleda 	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada kaasamist ja läbipaistvust poliitika-kujundamisel 	<ul style="list-style-type: none"> Kaasamise ja läbipaistvuse suurendamine poliitika-kujundamisel Kaasamise ja läbipaistvuse suurendamine kohalikus omavalitsuses Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine üldhariduses
	Läbipaistev riigieelarve ja finantsjuhtimine	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja eelarveprotsessi kaasamist 	
Ametnikueetika edendamine			
Korruptsiooni ja huvide konflikti vältimine			

Varasemates tegevuskavades on **kaasavama ja läbipaistvama poliitikakujundamise toetamiseks** parandatud info kättesaadavust ning osalusvõimalusi. Loodi rahvaalgatusveeb, mille kaudu saab igaüks tõstatada ühiskondliku probleemi või küsimuse, pidada selle üle avalikku arutelu või algatada kollektiivse pöördumise koostamine Riigikogule. Eelnõude infosüsteemi lisati võimalus algetapis huvilisi eelnõu väljatöötamise plaanist teavitada, lisada eelnõu toimikusse avaliku konsultatsiooni kokkuvõtted ja teha teisi vajalikke teavitusi. Ministeeriumide veebides tehti kaasamisalane info ühetaoliselt kuvatavaks ning kaasamiskoordinaatorite võrgustiku toel hoitakse info päevakajalisena. Riigikantselei avaldas oma veebis visualiseeritud ülevaate poliitikakujundamise ja õigusloome eluringist³, toetades ka ministeeriume uute kaasamislahenduste katsetamisel.

Selleks et vabakond suudaks avalikku poliitikat paremini analüüsida ja kaasata oma liikmesorganisatsioone seisukohtade väljatöötamise, viidi ellu vabaühenduste arenguprogramm nende osalemisvõime suurendamiseks; samuti toetati sotsiaalpartnerite osalusvõimet. Vabaühenduste rahastamise läbipaistvuse suurendamiseks töötati välja strateegilise partnerluse kontseptsioon.

Avaliku raha kasutamise läbipaistvuse ja arusaadavuse suurendamiseks avalikustati valitsussektori raamatupidamise andmed riigiraha rakenduses ning loodi veebi ülevaade keskvalitsuse asutustelt vabaühendustele tehtud väljamaksete kohta. Kohaliku omavalitsuse üksustele töötati välja juhtnöörid ja näidised, kuidas koostada kodanikule lihtsasti arusaadav ülevaade omavalitsusüksuse (KOV) eelarvest, ning juhendati KOVe kaasava eelarve rakendamisel.

Eelmise tegevuskava raames aitas E-riigi Akadeemia kahes ühinenud omavalitsusüksuses välja töötada avatud valitsemise tegevuskava ning koostati üldised soovitusel avatud valitsemiseks KOVides. Avatud valitsemise toetamine kohaliku omavalitsuse üksustes jätkub, samuti keskendutakse kohalike avalike teenuste kvaliteedi parandamisele.

Eelmistes tegevuskavades oli fookuses ka **kodanikukesksete avalike teenusete kujundamine**. Selleks, et parandada avalike teenuste arendamise ja osutamise kvaliteeti, viidi e-teenuste juhendit järgides ellu neli katseprojekti. Samuti järgiti kodanikukeskset lähenemist Maksu- ja Tolliameti ning nullbürokratia algatuste väljatöötamisel ja elluviimisel. Avaandmete laialdaseks kasutamiseks kirjeldati ja avalikustati ligi 300 avalikku teenust ühetaoliselt ja masinloetavalt. Loodi avaandmete portaal opendata.riik.ee. Korraldati taotlusvoorud andmete avamiseks ja linkandmete katseprojektide elluviimiseks ning avaandmete kasutust edendavaid üritusi.

---

³ <https://riigikantselei.ee/et/poliitikakujundamise-ja-oigusloome-protsess>

3. TEGEVUSKAVA KOOSTAMISE PROTSESS

Tegevuskava koostamise sisuline eestvedaja on AVP koordineeriv kogu, kus lepitakse kokku nii põhimõtetes ja ajakavas kui ka langetatakse sisulised otsused.

Tabel 1: Protsessi ajakava

Aeg	Tegevused	Tulemus
13. märts 2018	AVP koordineeriva kogu kohtumine	AVP 2018–2020 tegevuskava koostamise protsessis ja põhimõtetes on kokku lepitud
13. märts – 12. aprill 2018	Avalik ideekorje	Kokku on kogutud ettepanekud avatud valitsemise partnerluse edendamiseks aastatel 2018–2020
13. aprill – 8. mai 2018	Ideede arutelud vabaihenduste ja potentsiaalsete elluviijatega. 2018–2020 tegevuskava teksti koostamine	Esitatud ideed on läbi räägitud ja koordineerivale kogule on esitatud ettepanek tegevuskava prioriteetideks, lubadusteks ja tegevusteks
8. mai 2018	AVP koordineeriva kogu kohtumine AVP nädalal	Kokku on lepitud tegevuskava prioriteetides, lubadustes ja tegevustes
29. mai – 15. juuni 2018	AVP 2018–2020 tegevuskava eelnõu avalik konsultatsioon	
19. juuni 2018	AVP koordineeriva kogu kohtumine	
August 2018	AVP tegevuskava esitamine Vabariigi Valitsusele ja esitamine rahvusvahelisele tugiüksusele	Tegevuskava on saanud heakskiidu ja esitatud AVP rahvusvahelisele tugiüksusele
Juuli 2018 – juuni 2020	Tegevuskava elluviimine	Tegevuskava lubadused on täidetud

Siinse tegevuskava koostamisel on järgitud rahvusvahelise avatud valitsemise partnerluse juhendit. Partnerlusega seotud tegevuste koordineerija on Riigikantselei, välissuhtluse esindaja Välisministeerium.

4. EDASINE TEGEVUSKAVA

Neljas tegevuskava keskendub ühele prioriteedile: avatud ja kaasav poliitikakujundamine.

Prioriteet: avatud ja kaasav poliitikakujundamine

Prioriteetne eesmärk on suurendada kaasamist ja avatust poliitikakujundamisel, toetades varasemat ja sisulisemat kaasamist ning parandades info kättesaadavust.

Tegevuskavaga soovitakse avatud ja kaasavate otsustusprotsesside kaudu kinnistada poliitikakujundamise kultuuri, mida iseloomustavad riigivalitsemise läbipaistvus ning suurem usaldus avaliku võimu ja kodanike vahel. Avatud poliitikakujundamise ja õigusloome põhimõtted ei ole siiani täiel määral otsustusprotsessidesse integreeritud. Vabaihendused kurdavad, et sisukaks osalemiseks saavad nad ettevalmistamisel olevast otsusest teada liiga hilja või jääb kaasamine formaalseks ja pinnapealseks. Sageli ei teata osalussoovi korral, millal ja kuidas oma ettepanekud esitada. Eri huvirühmade mõju õigusloomele on ebaselge, näib kohati ebavõrdne, mis omakorda võimendab eelarvamusi poliitikute kallutatusest otsuste langetamisel.

Haldusreformi järel pööratakse AVP tegevuskavaga tähelepanu ka avatud valitsemisele kohalikul tasandil ning jätkatakse osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste kujundamist üldhariduses.

Tegevuskavas antakse kolm lubadust, mille täitmiseks kavandatakse kuus tegevust.

Prioriteet: Avatud ja kaasav poliitikakujundamine

1. lubadus:

Kaasamise ja läbipaistvuse suurendamine poliitikakujundamisel

2. lubadus:

Kaasamise ja läbipaistvuse suurendamine kohalikus omavalitsuses

3. lubadus:

Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine üldhariduses

Tegevused:

- 1.1.** Läbipaistvat ja kaasavat poliitikakujundamist toetav infotehnoloogia
- 1.2.** Kaasava, teadmispõhise ja kodanikukeskse poliitikakujundamise protsessi kujundamine ja oskuste arendamine
- 1.3.** Riigikogu tegevuse avatuse ja läbipaistvuse suurendamine

- 2.1.** Avatud valitsemise tegevuskava väljatöötamine ja tegevuste juurutamine kohalikus omavalitsuses
- 2.2.** Kohalike avalike teenuste tasemete analüüsi tulemuste lihtne ja kasutajasõbralik esitamine

- 3.1.** Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine üldhariduses

LUBADUS 1: KAASAMISE JA LÄBIPAISTVUSE SUURENDAMINE POLIITIKAKUJUNDAMISEL

1.1. Läbipaistvat ja kaasavat poliitikakujundamist toetav infotehnoloogia		
Tegevuse alguse ning lõpu kuu juuli 2018 – juuni 2020		
Vastutaja		Riigikantselei
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Kõik ministeeriumid, põhiseaduslikud institutsioonid ja omavalitsusüksuste üleriigilised liidud
	Valitsusvälised organisatsioonid	Vabaühenduste Liit, Eesti Koostöö Kogu, E-riigi Akadeemia jt
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	<p>Eelnõude infosüsteem (EIS) võeti kasutusele 2011. aastal, et ministeeriumide vahel eelnõusid kooskõlastada ja esitada ning hallata Euroopa Liidu dokumente. Toona oli tegemist ainulaadse infosüsteemiga, mis ühendas kolm varasemat ning oli info leidmiseks ja eelnõude kommenteerimiseks avatud ka avalikkusele.</p> <p>Praeguseks on süsteem tehnoloogiliselt vananenud ning kasutajate – nii ametnike kui ka huvirühmade – ootused kasvanud. Huvirühmad on huvitatud avatud platvormist, mis võimaldaks kaasa lüüa poliitikakujundamise varasemates etappides (mitte vaid lõppfaasis dokumentide kooskõlastamisel või kommenteerimisel) ning protsessi ajalugu ja otsuste kujunemist jälgida. EISi on küll arendatud – näiteks lisatud teavituste võimalus, et algatuste kohta senisest varem infot jagada –, ent uusi funktsioone ei kasutata piisavalt ning need ei aita saavutada eesmärki avada töö avalikkusele võimalikult vara. Samuti ei ole keskkond kasutajasõbralik, vaid aeglane ja keerukas.</p> <p>Lisaks EISile toimib osaluskanalina ka osale.ee, mis on samuti tehnoloogiliselt vananenud ning alakasutatud.</p>	
Tegevuse kirjeldus	Riigikantselei, teiste asutuste ja huvirühmade koostöös töötatakse välja uue infosüsteemi lähteülesanne, mis kataks vähemalt tänase eelnõude infosüsteemi ning osale.ee funktsionaalsuse.	
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Osalistega koos loodav lähteülesanne on eelduseks, et uus keskkond toetaks läbipaistvat ja kaasavat poliitikakujundamist ning vastaks eri kasutajate vajadustele.	
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Läbipaistvus Avalikkuse kaasamine	

Lisainfo	Uue infosüsteemi arendamise ajal jätkatakse EISi kui peamise osaluskanali kasutuse suurendamist. Lisaks EISi uuendamisele on Justiitsministeerium alustanud õiguslooja töövahendi loomiseks vajaliku eelanalüüsi protsessiga. Oluline, et võimalikud loodavad uued arendused ühilduvad sujuvalt.	
Ajakava	Tegevuse algus	Tegevuse lõpp
Kodanike, huvirühmade ja riigiasutuste vajaduste ning praeguse olukorra väljaselgitamine, sh kogemuse analüüs.	juuli 2018	detsember 2018
Alternatiivide kaalumise ning keskkonna funktsioonide ja liidestuste kirjeldamine.	jaanuar 2019	juuni 2019
Lähteülesande koostamine, sh infosüsteemi nõuete kirjeldamine ning prototüüp.	jaanuar 2019	juuni 2020

1.2. Kaasava, teadmispõhise ja kodanikukeskse poliitikakujundamise protsessi kujundamine ja oskuste arendamine

Tegevuse alguse ning lõpu kuu aprill 2018 – detsember 2019		
Vastutaja		Riigikantselei
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Rahandusministeerium, Riigi Tugiteenuste Keskus, kõik ministeeriumid
	Valitsusvälised organisatsioonid	Praxis, Centar, Velvet, Vabähenduste Liit
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	<p>Nii AVP 2016–2018 tegevuskava sõltumatu hindaja, koordineeriv kogu kui ka avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühm on kõik rõhutanud vajadust tugevdada kaasamisalast eestvedamist ja pakkuda rohkem koolitusi.</p> <p>Ministeeriumide kaasamise koordinaatorite võrgustik loodi 2007. a sügisel, kui iga ministeerium nimetas ühe või mitu kaasamise koordinaatorit, kes vastutasid ministeeriumis kaasamisalase info liikumise ja nõustamise eest. Võrgustiku eesmärgiks on kaasamisalase informatsiooni vahetamine ja ministeeriumide kaasamispraktikate ühtlustamine. Kaasamise arendamiseks ja sellega seotud probleemide lahendamiseks vajavad kaasamiskoordinaatorid arendamist ja võimestamist.</p>	

	<p>Kaasava poliitikakujundamise toetamisel on oluline roll avaliku teenistuse tippjuhtidel, kelle hoiakud ja kaasamisoskused mõjutavad riigiasutuste kaasamispraktikat.</p> <p>Enne 2013. aastat korraldati keskseid kaasamiskoolitusi 268 ametnikule, lisaks on aastatel 2011–2017 kaasamise kevadkoolis osalenud umbes teist sama palju vabähenduste ja ametkondade esindajaid. Viimastel aastatel ei ole rohkem koolitusi aga toimunud. Iseäranis on tarvis edendada nüüdisaegseks poliitikakujundamiseks vajalikke oskuseid, samavõrd aga ka õpetada tõendus põhiseid meetodeid ja andmetöötlust ning lugude jutustamist ja visualiseerimist.</p>	
Tegevuse kirjeldus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Parandada kaasamise koordinaatorite võrgustiku tööd ning tugevdada kaasamiskoordinaatorite rolli ministeeriumides ja arendada nende eestvedamisoskuseid. ▪ Suurendada avaliku teenistuse tippjuhtide toetatavat suhtumist ja oskusi kaasava, kodanikukeskse ja teadmispõhise poliitikakujundamise eestvedamiseks. ▪ Arendada keskvalitsuse ja kohalike ametnike ning vabähenduste oskusi kaasata, kaasa rääkida ning mõjusid hinnata. 	
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaasamise koordinaatorite kaudu levivad ja juurduvad kaasamise head praktikad ning suureneb osaluskanalite kasutamine ministeeriumides. ▪ Avaliku sektori tippjuhtide koolitamisega kujundatakse juhtide suhtumist ja arendatakse oskusi kaasava ja kodanikukeskse poliitikakujundamise eestvedamiseks. ▪ Ametnike ja vabähenduste koolitustega paranevad nende oskused kaasata ja kaasa rääkida. 	
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Avalikkuse kaasamine	
Lisainfo	Tegevust rahastatakse haldusvõimekuse prioriteetse suuna meetmetest.	
Ajakava	Tegevuse algus	Tegevuse lõpp
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaasamise koordinaatorite võrgustiku töökorraldus on üle vaadatud ning võrgustik tegutseb aktiivselt. ▪ Välja on kuulutatud hange avaliku teenistuse tippjuhtide poliitikakujundamise 	aprill 2018	detsember 2018

koolitusprogrammi elluviimiseks. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koolitatud on 100 riigi- või kohaliku omavalitsuse ametnikku ja vabaihenduse esindajat. Esimeste koolitusrühmade tagasiside põhjal on programm üle vaadatud ja täiendatud. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaasamise koordinaatorite võrgustik tegutseb aktiivselt. ▪ Koolitatud on 40 avaliku teenistuse tippjuhti. ▪ Koolitatud on 600 riigi- või kohaliku omavalitsuse ametnikku ja vabaihenduse esindajat. 	aprill 2018	detsember 2019
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaasamise koordinaatorite võrgustik tegutseb aktiivselt. ▪ Koolitatud on 40 avaliku teenistuse tippjuhti. ▪ Koolituse on läbinud vähemalt 700 riigi- või kohaliku omavalitsuse ametnikku ja vabaihenduse esindajat. 	aprill 2018	juuni 2020

1.3. Riigikogu tegevuse avatuse ja läbipaistvuse suurendamine

Tegevuse alguse ning lõpu kuu juuli 2018 – juuni 2020		
Vastutaja		Riigikogu
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	
	Valitsusvälised organisatsioonid	Eesti Koostöö Kogu, Vabaihenduste Liit
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	2016. a muudeti Riigikogu kodu- ja töökorra seadust, misjärel on komisjonide istungite protokollid senisest informatiivsemad. Riigi Teataja kaudu on võimalik tellida enda e-postile teavitusi kõikide eelnõude ja nende menetlustappide kohta alates kooskõlastamisest kuni Riigi Teatajas avaldamiseni. 2017. a töötas korruptsioonivastane erikomisjon välja soovitud Riigikogu liikmetele huvirühmade	

	<p>esindajatega suhtlemise kohta ning kirjeldas võimalikke näidisolukordi⁴.</p> <p>Seega on Riigikogu avatus mõnevõrra suurenenud, ent komisjoniti ebaühtlaselt ning probleeme on info avalikustamise kiirusega, eelnõude menetluses kaasarääkimisega ning andmetele ligipääsuga nii veebis avaldamise kui ka avaandmete mõttes.</p>	
Tegevuse kirjeldus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Riigikogu veebilehel oleva info kättesaadavuse ning kasutajasõbralikkuse tõstmiseks arendatakse veebilehte selliselt, et täiskogu istungitega seotud andmeid saab tulevikus töödelda masinloetaval kujul. ▪ Kiirendatakse komisjonide protokollide avaldamist ja ühtlustatakse seda komisjoniti. 	
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Avaandmete avaldamise kaudu muutub seadusloome info kättesaadavamaks ning lisandub veel üks võimalus kasutada Riigikogu avatud informatsiooni. ▪ Protokollide kiirem avaldamine muudab seadusloomet läbipaistvamaks, kuna avalikkus saab otsuste kujunemisest õigeaegselt infot 	
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Läbipaistvus Avalikkuse kaasamine	
Lisainfo	-	
Ajakava	Tegevuse algus	Tegevuse lõpp
Riigikogu avaandmed on testkasutuses.	oktoober 2018	mai 2019
Riigikogu avaandmed on püsivalt kättesaadavad.	oktoober 2018	juuni 2019
Protokollid avaldatakse esimesel võimalusel peale komisjoni istungi toimumist.	juuli 2018	juuni 2020

⁴ <https://www.riigikogu.ee/komisjonide-teated/korruptsioonivastane-erikomisjon/soovitused-riigikogu-liikmetele-huviruhmade-esindajatega-suhtlemisel/>

LUBADUS 2: KAASAMISE JA LÄBIPAISTVUSE SUURENDAMINE KOHALIKUS OMAVALITSUSES

2.1. Avatud valitsemise tegevuskava väljatöötamine ja tegevuste juurutamine kohalikus omavalitsuses

Tegevuse alguse ning lõpu kuu september 2018 – detsember 2020	
Vastutaja	
Rahandusministeerium	
Kaasvastutajad	Osalevad asutused
	Valitsusvälised organisatsioonid
Vallad ja linnad	
Eesti Linnade ja Valdade Liit, E-riigi Akadeemia	
Tegevuse kirjeldus	
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	<p>2017. aasta haldusterritoriaalse reformi järel on Eestis 79 omavalitsust, kellest enamik järgib avatud valitsemise põhimõtteid (nt info avalikustamine veebilehel, noortevolikogud, volikogu istungite ülekanded VOLISes, kaasav eelarve), kuid kes pole tegevusi alati tervikuna läbi mõelnud ja süsteemselt rakendanud. Mõnes omavalitsusüksuses on puudu avalikkuse ja vabauhenduste kaasamisest, teises ei ole piisav tegevuse avalikustamine, teavitust jmt.</p> <p>AVP 2016–2018 tegevuskava raames aitas E-riigi Akadeemia kahes ühinenud omavalitsusüksuses, Elva ja Lääneranna vallas, välja töötada avatud valitsemise tegevuskava⁵, samuti koostati üldised soovitusel avatud valitsemiseks KOVIDes⁶. Nende tutvustamiseks ja nii kohalike juhtide kui ka elanike ni jõudmiseks on vajalikud jätkutegevused tegevuskavade väljatöötamisel ja rakendamisel.</p>
Tegevuse kirjeldus	Rahandusministeerium korraldab Euroopa Sotsiaalfondi toel taotlusvooru KOV koostöö ja juhtimisvõimekuse tõstmiseks, kus muude tegevuste hulgas on võimalik toetust taotleda avatud valitsemise edendamiseks, kus taotlusi saavad esitada KOVID, nende liidud ja teised valdkonnas tegutsevad organisatsioonid ja vabauhendused, kes soovivad panustada avatud valitsemise tegevuste teadvustamisse või rakendamisse kohalikul tasandil.
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Suureneb teadlikkus avatud valitsemise põhimõtetest, mille järgimine tagab elanike tõhusama kaasatuse ja info parema kättesaadavuse otsuste kujunemisest.

⁵ Ülevaade projektist: <https://www.ega.ee/et/project/avatud-valitsemine-uhinevates-omavalitsustes/>, avatud valitsemise ettepanekud Lääneranna vallas: https://ega.ee/wp-content/uploads/2017/02/Ettepanekud-avatud-valitsemiseks-L-neranna-vallas_final1.pdf ja avatud valitsemise ettepanekud Elva vallas: https://ega.ee/wp-content/uploads/2017/02/Ettepanekud-avatud-valitsemiseks-Elva-vallas_final1.pdf

⁶ https://ega.ee/wp-content/uploads/2017/10/ettepanekud-avatumale-omavalitsusele_logo.pdf

Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Läbipaistvus Avalikkuse kaasamine	
Lisainfo	Täpne eelarve ja projektide arv oleneb omavalitsusüksuste esitatavatest taotlustest ja projektide hindamise tulemustest võrdluses teiste projektidega. Tegevust rahastatakse haldusvõimekuse prioriteetse suuna meetmetest.	
Ajakava	Tegevuse algus	Tegevuse lõpp
Taotlusvooru tingimuste läbirääkimine huvirühmadega	september 2018	september 2018
Taotlusvooru väljakuulutamise	oktoober 2018	detsember 2018
Vähemalt viies kohalikus omavalitsuses on töötatud välja avatud valitsemise tegevuskava või ellu viidud tegevusi tänu millele suureneb teadlikkus avatud valitsemise põhimõtetest ja nende rakendamisest.	detsember 2018	detsember 2020

2.2. Kohalike avalike teenuste tasemete analüüsi tulemuste lihtne ja kasutajasõbralik esitamine

Tegevuse alguse ning lõpu kuu Juuli 2018 – juuni 2020		
Vastutaja		Rahandusministeerium
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Riigikantselei
	Valitsusvälised organisatsioonid	Eesti Linnade ja Valdade Liit, Koostöökogu
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Kohalike avalike teenuste kvaliteet ja kättesaadavus oli enne ühinemisi ja on edasi omavalitsuseti ebahühtlane. Samas puudub teenuste taseme, sh kvaliteedi ja kättesaadavuse kohta võrdlusinfo, mis teeb keeruliseks ka olukorra parandamise.	
Tegevuse kirjeldus	2018. aasta suvel valmiv meetodika ja analüüs annavad ülevaate, milliseid teenuseid ja millisel tasemel kohaliku omavalitsuse üksuses osutatakse. Valmivale meetodikale ja analüüsile tuginedes luuakse atraktiivne ja elanikele lihtsalt käsitletav ning ülevaatlik tööriist, milles iga elanik, aga ka KOVID ja ministeeriumid, saavad vaadata	

	valdkondade kaupa oma omavalitsusüksuse andmeid ning võrrelda neid Eesti keskmise ja teiste omavalitsusüksuste andmetega. Kasutajatele looakse rakenduses tagasiside andmise võimalus.	
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Tööriist on infoallikas elanikele, mis pakub teadmist, milliste argumentidega paremini kaasa rääkida ning missugust teenustaset oma omavalitsuses nõuda. Samaaegselt on see juhtimisvahend nii KOVidele kui ka keskvalitsusele. KOVid ise saavad teada, mida tehakse hästi ja mis vajaks järeleaitamist. Keskvalitsus saab kavandada täpsemaid sekkumis- ja toetusmeetmeid kvaliteedi paranemiseks.	
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Läbipaistvus	
Lisainfo	-	
Ajakava	Tegevuse algus	Tegevuse lõpp
Esitlusviisi prototüübi koostamine koostöös partneritega	juuli 2018	detsember 2018
Arenduse lähteülesande koostamine koostöös partneritega	juuli 2018	veebruar 2019
Arenduse valmimine	veebruar 2019	detsember 2019
Keskkonna aktiivse kasutuse propageerimine	jaanuar 2020	juuni 2020

LUBADUS 3: OSALUSDEMOKRAATIA HOIAKUTE JA OSKUSTE ARENDAMINE ÜLDHARIDUSES**3.1. Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine üldhariduses**

Tegevuse alguse ning lõpu kuu Jaanuar 2016 – detsember 2019 (jätk eelmisele tegevuskavale)	
Vastutaja	Haridus- ja Teadusministeerium
Kaasvastutajad	Osalevad asutused
	Valitsusvälised organisatsioonid
Sihtasutus Innove	
Huvitatud vabaühendused, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts, Inimeseõpetuse Ühing, maakondlikud ainesektsioonid, Eesti Õpilasesinduste Liit, kirjastused jt.	
Tegevuse kirjeldus	
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Avatud ja kaasav poliitika eeldab kodanike demokraatiaalaste hoiakute ja oskuste arendamist. See ei tähenda vaid teadmiste omandamist tundides, vaid laiemalt demokraatlike hoiakute arendamist koolis.
Tegevuse kirjeldus	Põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade ajakohastamisel ning haridus- ja teadusstrateegia koostamisel 2018.-2019. aastal konsulteerib HTM vastavate huvirühmadega, sh noorteorganisatsioonidega, et tagada osalusdemokraatiaks vajalike oskuste sisaldumine strateegias ja õppekavades. Huvitatud osalised (sh vabaühendused) esitavad oma ettepanekud õpieesmärkide ja õpitulemuste ajakohastamiseks muutunud õpikäsituse põhimõtetest ⁷ lähtuvalt.
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Osalusdemokraatia võtete, sh IKT võimaluste tundmise abil on tulevikus kodanikel nii teadmised, oskused kui ka hoiakud, et taotleda avatud valitsemist ja selles ise aktiivselt osaleda.
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Avalikkuse kaasamine
Lisainfo	Tegevusega alustati eelmises tegevuskavas, valmis sotsiaalainete lõimitud ainekavade kontseptsioon. Ainekavade väljatöötamine algas 2018. aastal ning ainekavade arendamise protsess on käimas. Õppekava on seni arendatud kaasvalt ja konsulteeritud eri huvirühmadega protsessi käigus.

⁷ <https://www.hm.ee/et/opikasitus>

Ajakava	Tegevuse algus	Tegevuse lõpp
Ainevaldkonna töörühm koostab ja esitab esmased ettepanekud uuendatud õpitulemuste kohta.	juuli 2018	detsember 2018
Konsultatsioonid huvirühmadega	jaanuar 2019	detsember 2019

5. TEGEVUSKAVA ELLUVIIMINE

Tegevuskava viiakse ellu riigi ja valitsusväliste organisatsioonide partnerluse kaudu. Tegevuskava elluviimist koordineerib AVP koordineeriv kogu, mille ülesanne on ka avatud partnerlusega seotud otsuste langetamine (nt tegevuskava tegevuste kohta) ning Eesti AVPs osalemise eesmärkide ja tegevuste laialdane kajastamine.

Vastavalt koordineeriva kogu 13.2.2018 otsusele antakse Riigikantselei veebis regulaarseid ja võimaluse korral visualiseeritud ülevaateid tegevuskava elluviimisest. Jooksev seiretegevus toimub tegevuste endi raames vastavalt nende ajakavadele. Vähemalt korra aastas tuleb koordineeriv kogu tegevuskava edenemise ülevaatamiseks ka kokku.

Tegevuskava lõppedes koostatakse tegevuskava täitmise aruanne. Tegevuskava rakendusperioodi jooksul koostab sõltumatu hindaja (IRM ehk *independent reporting mechanism*) tegevuskava täitmise kohta hindamisraporti. Vahearuanne ei koostata, seda asendavad regulaarsed ülevaated veebis.

AVP rakendamisel järgitakse läbivalt põhimõtet, et puuetega inimestel oleks tegevustele juurdepääs.